

МОНГОЛ УЛСЫН
САНГИЙН САЙДЫН ТУШААЛ

2025 оны 12 сарын 30 өдөр

Дугаар 240

Улаанбаатар хот

Журам шинэчлэн батлах тухай

Төсвийн тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.2, 46 дугаар зүйлийн 46.2 дахь хэсэг, Монгол Улсын 2023 оны нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн Үндэсний аудитын газрын өгсөн зөвлөмжийг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. "Төсвийн зарлагын хэмнэлт, үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг зарцуулах, тайлагнах, нягтлан бодох бүртгэлд тусгах, хяналт тавих журам"-ыг хавсралт ёсоор шинэчлэн баталсугай.

2. Шинэчлэн баталсан журмыг төсвийн ерөнхийлөн захирагч болон аймаг, нийслэлийн Санхүү, төрийн сангийн хэлтэст хүргүүлж, мөрдүүлэх арга хэмжээ авч ажиллахыг Төрийн сангийн газар /Б.Цогбадрах/-т, журмын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Төсвийн бодлого, төлөвлөлтийн газар /М.Санжаадорж/-т тус тус даалгасугай.

3. Энэ тушаал батлагдсантай холбогдуулан Сангийн сайдын 2022 оны А/282 дугаар тушаалыг хүчингүй болгосугай.

Б.ЖАВХЛАН

9763000006

Сангийн сайдын 2025 оны 12 дугаар
сарын 30 ны өдрийн 240
дугаар тушаалын хавсралт

**ТӨСВИЙН ЗАРЛАГЫН ХЭМНЭЛТ, ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НЭМЭЛТ
ОРЛОГЫГ ЗАРЦУУЛАХ, ТАЙЛАГНАХ, НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛД ТУСГАХ,
ХЯНАЛТ ТАВИХ ЖУРАМ**

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Төсвийн хөрөнгийг үр ашигтай, хэмнэлттэй зарцуулах талаар төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн идэвх санаачилгыг дэмжих, үйл ажиллагааны үр дүн, төсвийн гүйцэтгэлийг үндэслэн төсөвт байгууллагуудын төсвийн зарлагын хэмнэлт, үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг зарцуулах, тайлагнах, нягтлан бодох бүртгэлд тусгах, хяналт тавихад энэ журмыг мөрдөнө.

1.2. Энэ журам нь бүх шатны төсвийн байгууллагын үйл ажиллагаанд хамаарна.

1.3. Төсвийн зарлагын хэмнэлт, үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг тодорхойлох, зарцуулах, тайлагнахад дараах зүйлсийг мөрдлөг болгоно:

1.3.1. төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах;

1.3.2. нэг удаагийн шинж чанартай зардлын хэмнэлт, эсвэл үйл ажиллагааны орлогын эх үүсвэрээр тогтмол шинжтэй, нэгээс дээш жил давтагддаг, урьдчилан төлөвлөх боломжтой үйл ажиллагааг санхүүжүүлэхгүй байх;

1.3.3. шийдвэр гаргах, тайлагнах, хяналт тавихад байгууллагын нийт хамт олны оролцоог хангах;

1.3.4. төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх;

1.3.5. төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг бууруулахгүй байх.

1.4. Төсвийн зарлагын хэмнэлт, үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогын зарцуулалт, тайлагналтыг Төрийн сангаар дамжуулан гүйцэтгэнэ.

1.5. Төсвийн ерөнхийлөн захирагч харьяа төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны орлогын төлөвлөгөөг бодитой тооцож, төлөвлөж төсөвт тусгуулах ба хэрэв үндэслэлгүй төлөвлөгөө батлуулсан нь нотлогдвол энэ журамд заасан зарцуулах эрх олгохгүй.

Хоёр. Төсвийн зарлагын хэмнэлт

2.1.Төсвийн тухай хуулийн 45.1-д заасан төсвийн жилийн эхнээс өссөн дүнгээр тооцож гаргасан төсвийн зарцуулагдаагүй үлдэгдэл буюу зарлагын хэмнэлтийг санхүү төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын төсвийн төлөвлөлтийн асуудал хариуцсан нэгж (аймаг, нийслэл, сум, дүүрэгт орон нутгийн санхүү, төсвийн асуудал хариуцсан нэгж) хариуцан тухайн жилийн төсвийн хуваарьт өөрчлөлт оруулах арга хэмжээ авч зарцуулах эрх олгоно.

2.2.Төсвийн зарлагын хэмнэлтийг тодорхойлохдоо энэхүү журмын нэгдүгээр хавсралтад заасан маягтыг ашиглах ба дараах баримт бичгийг хавсаргасан байна:

2.2.1.Төсвийн тухай хуулийн 45.1.1-45.1.4, 45.1.6-д заасны дагуу зардал хэмнэсэн бол холбогдох тооцоолол, тайлбарын хамт;

2.2.2.Төсвийн тухай хуулийн 45.1.5-д заасны дагуу бүтцийн өөрчлөлтөөр байнгын шинжтэй орон тоо, цалингийн зардал хэмнэсэн бол эрх бүхий байгууллагын шийдвэр, түүнийг хэрэгжсэнийг нотлох баримт, тооцоолол;

2.2.3.шаардлагатай бол өр, авлагын мэдээ, тооцоо нийлсэн акт;

2.2.4.төсвийн зарлагын хэмнэлтийг зарцуулах санал (Төсвийн тухай хуулийн 46.3.2, 46.3.3-т заасан арга хэмжээнд зарцуулах бол байгууллагын хамт олны хурлын тэмдэглэл, хуралдааны шийдвэрийн хамт).

2.3.Төсвийн зарлагын хэмнэлт бий болгох зорилгоор дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхийг хориглоно:

2.3.1.тухайн зардлын зүйлийн ангилалд төлөвлөх боломжтой байсан зардлыг өөр зардлын зүйлийн ангилалд шилжүүлэн төлөвлөж, батлуулах;

2.3.2.жилийн төсвийн болон сар, улирлын хуваарийг жигд бус төлөвлөж батлуулах.

2.4.Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 13.1.2-т зааснаар үүссэн хэмнэлтийг зарцуулахгүй бөгөөд улс, орон нутгийн төсвийн дансанд шилжүүлнэ.

Гурав. Үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлого

3.1.Үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогод Төсвийн тухай хуулийн 47.1.5-д заасан, төсөвт байгууллагын төсвийн жилийн эхнээс өссөн дүнгээр тооцож гаргасан дараах орлогыг тооцно:

3.1.1. төлөвлөгөөнөөс давж биелсэн орлого;

3.1.2. төсвийн жилийн дундуур шинээр бий болсон орлого;

3.2.Үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогод дараах орлогыг хамааруулахгүй:

3.2.1.нийгмийн болон эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлого;

3.2.2.хууль тогтоомжоор улсын болон орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэхээр заасан орлого;

3.2.3.төрөөс иргэдэд үзүүлэх үйлчилгээний үнэ, тарифт орсон өөрчлөлттэй холбоотойгоор нэмэгдсэн төлөвлөгөөт орлого;

3.3.Энэ журмын 3.1.1-т заасан орлогын сүүлийн гурван жилийн гүйцэтгэл болон 3.1.2-т заасан орлогын үндсэн үйл ажиллагаанд хамаарч үргэлжлэх байдлыг тус тус харгалзан үндсэн үйл ажиллагааны орлогын төлөвлөгөөг нэмэгдүүлнэ.

3.4.Төсвийн захирагч үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг зарцуулах хүсэлтийг ирүүлэхдээ дараах баримт бичгийг бүрдүүлнэ. Үүнд:

3.4.1.үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг зарцуулах тухай Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн албан бичиг;

3.4.2.энэхүү журмын хоёрдугаар хавсралтад заасан маягтын дагуу гаргасан үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогын тайлан;

3.4.3.үйл ажиллагааны орлогыг нэмэгдүүлэх талаар зохион байгуулсан ажил, хүрсэн үр дүнгийн тухай танилцуулга, тайлбар, тооцоо;

3.4.4.шаардлагатай бол өр, авлагын мэдээ, тооцоо нийлсэн акт;

3.4.5.үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг зарцуулах санал (Төсвийн тухай хуулийн 46.3.2, 46.3.3-т заасан арга хэмжээнд зарцуулах бол хамт олны хурлын тэмдэглэл, хуралдааны шийдвэрийн хамт);

3.4.6.туслах үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон орлого, гарсан зардал, ашгийн тооцоо, танилцуулга, нотлох баримт.

Дөрөв. Үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг зарцуулах хүсэлтийг хянан шийдвэрлэх

4.1.Энэ журмын 3.1.1-д заасан үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг зарцуулах хүсэлтийг холбогдох баримт бичгийн бүрдлийг хангасан тохиолдолд дараах хугацааны дотор хянан шийдвэрлэнэ:

4.1.1.төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь өөрт харьяалагдах төсвийн шууд болон төвлөрүүлэн захирагчийн тайлант оны нэмэлт орлогын саналыг энэхүү журмын 6.1-д заасан санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг

үндэслэн нэгтгэн хянаж, энэ журмын 5 дахь хэсэгт заасан баримт бичгийн хамт санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын төсвийн санхүүжилтийн асуудал хариуцсан нэгж (цаашид "төсвийн санхүүжилтийн асуудал хариуцсан нэгж" гэх)-д дараа жилийн 01 дүгээр сарын 10-ны дотор хүргүүлнэ;

4.1.2.төсвийн санхүүжилтийн асуудал хариуцсан нэгж төсвийн ерөнхийлөн захирагчаас ирүүлсэн хүсэлтийг орлогын төлөвлөгөөний гүйцэтгэл болон энэ журмын 3.2, 3.3, 3.4-д заасантай нийцэж байгаа эсэхийг хянан баталгаажуулж, санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын төсвийн төлөвлөлтийн асуудал хариуцсан нэгж (цаашид "төсвийн төлөвлөлтийн асуудал хариуцсан нэгж" гэх)-д дараа жилийн 01 дүгээр сарын 20-ны дотор хүргүүлнэ;

4.1.3.төсвийн төлөвлөлтийн асуудал хариуцсан нэгж нь төсвийн санхүүжилтийн асуудал хариуцсан нэгжээс хянаж ирүүлсэн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн хүсэлтийг энэхүү журамд нийцүүлэн эцэслэн хянан баталгаажуулж, дараа жилийн 01 дүгээр сарын 25-ны дотор Сангийн сайдын тушаалаар шийдвэрлүүлж, төсвийн санхүүжилтийн асуудал хариуцсан нэгжид хүргүүлнэ;

4.1.4.төсвийн санхүүжилтийн асуудал хариуцсан нэгж Сангийн сайдын тушаалыг үндэслэн төлөвлөгөөнөөс давсан орлогыг зарцуулах эрх нээн санхүүжүүлнэ.

4.2.Орон нутгийн төсөвт байгууллага энэ журмын 3.1.1-т заасан орлогыг зарцуулах хүсэлтийг аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг даргын Тамгын газрын Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс, Санхүүгийн алба (цаашид "орон нутгийн санхүү, төсвийн асуудал хариуцсан нэгж" гэх) энэхүү журмын 4.1-д заасан хугацааны дотор хянаж тухайн шатны Засаг даргын захирамжаар шийдвэрлүүлнэ.

4.3.Энэ журмын 3.1.2-т заасан төсвийн жилийн дундуур шинээр бий болсон нэмэлт орлогыг зарцуулах хүсэлтийг төсвийн санхүүжилтийн асуудал хариуцсан нэгж (орон нутгийн төсөвт байгууллагын хувьд орон нутгийн санхүү, төсвийн асуудал хариуцсан нэгжийн дотоод хяналт хариуцсан мэргэжилтэн) хүлээн авч хянасны үндсэн дээр тухай бүр нэмэлт төсвийн зарцуулалтын эрх нээж санхүүжүүлнэ.

4.4. Соёл, урлагийн үйлчилгээ, биеийн тамир үйлчилгээ, бүх шатны боловсролын үйлчилгээ, бүх шатны эрүүл мэндийн төлбөртэй үйлчилгээ болон хамтын төлбөр, эрдэм шинжилгээ судалгааны ажил, дэд бүтэц, хөдөө аж ахуйн салбарт батлан хамгаалах байгууллагаас үзүүлсэн ажиллах хүчний дэмжлэг, дотоодын цэргийн гэрээт хамгаалалт зэрэг төсвийн байгууллагын үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнөөс давсан болон жилийн төсвийн дундуур бий болсон нэмэлт орлогыг энэхүү журмын 4.3-т заасны дагуу санхүүжүүлж болно.

Тав. Төсвийн зарлагын хэмнэлт, үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогын зарцуулалт

5.1.Төсвийн захирагч төсвийн зарлагын хэмнэлт, үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг Төсвийн тухай хуулийн 46 дугаар зүйлд заасан журмын дагуу зарцуулах ба төсвийн хүлээгдэж байгаа гүйцэтгэлд үндэслэн дараах эрэмбийг баримтална:

5.1.1.эх үүсвэр дутагдаж байгаа, эсхүл өр төлбөр үүссэн үндсэн үйл ажиллагааны урсгал зардлыг санхүүжүүлэх;

5.1.2.байгууллагын хамт олон, ажилтныг ажлын үр дүнг нь харгалзан урамшуулах;

5.1.3.нийт ажилтны нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх.

5.2. Энэ журмын 5.1.2, 5.1.3-т заасан зориулалтаар зарцуулах хөрөнгийн нийт хэмжээ төсвийн зарлагын хэмнэлт, үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогын нийт дүнгийн 60 хувиас хэтрэхгүй байна.

5.3.Хөрөнгийн зардал нь төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн тухайн жилийн худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд нэмэлт, өөрчлөлтөөр тусгагдсан байна.

5.4.Хөрөнгийн зардлыг зөвхөн тухайн оны үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогын хэмжээнд тооцож зарцуулах ба дараа онуудад олох орлогыг урьдчилан тооцож, хөрөнгө оруулалтын ажил эхлүүлэхийг хориглоно.

5.5.Үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг дараах эрэмбийг баримтлан хөрөнгийн зардалд зарцуулна:

5.5.1. тухайн салбар болон байгууллагын үйл ажиллагаанд нэн тэргүүнд шаардагдах техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж, урсгал засварын ажил;

5.5.2. эдэлгээний хугацаа дууссан тавилга, эд хогшлыг шинэчлэх;

5.5.3. байгууллагын их засвар, бусад хөрөнгийн зардал.

5.6. Төсвийн байгууллага төрийн сангаас гадуур банканд харилцах данс нээсэн, картын дансыг зориулалт бусаар ашигласан, кассаар хийгдэх ажил гүйлгээ, жижиг мөнгөн сангийн үлдэгдлийг байвал зохих хэмжээнээс нь хэтрүүлсэн нь нотлогдвол тухайн төсвийн байгууллагад төсвийн зарлагын хэмнэлт, үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг зарцуулах эрх олгохгүй.

5.7.Орлогын төлөвлөгөөгүй төсөвт байгууллагад үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт төсвийг зарцуулах эрх олгохгүй.

Зургаа. Үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг нягтлан бодох бүртгэлд тусгах

6.1.Төсөвт байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлого, түүний зарцуулалтыг төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан, санхүүгийн болон үр дүнгийн тайланд тусгах ба үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнөөс давсан орлогыг Сангийн сайдын тушаалын дагуу өмнөх жилийн санхүүгийн тайланд авлагаар бүртгэнэ.

6.2.Улсын төсвийн байгууллагуудын нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг Сангийн яамны Төрийн сангийн газар "хагас жил, жилийн эцсийн байдлаар" Төсвийн бодлого, төлөвлөлтийн газарт хүргүүлнэ.

Долоо. Хяналт, хариуцлага

7.1.Төсвийн зарлагын хэмнэлт, үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг энэхүү журмын дагуу зарцуулж байгаа эсэхэд дээд шатны байгууллага, төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын нэгж хяналт тавина.

-oOo-

/..... ТЭЗ-ийн нэр/-ын ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НЭМЭЛТ ОРЛОГЫН ТАЙЛАНГИЙН МАЯГТ

..... оны , дугаар сарын ...

төгрөгөөр)

(мянган

Байгууллагын нэр	Үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогын ангилал	Орлогын төлөвлөгөө (өссөн дүнгээр)	Орлогын гүйцэтгэл (өссөн дүнгээр)	Хэмнэлт, хэтрэлт	ТСГ хянасан /орлогын дүнг баталгаажуул ах/
1	Төсвийн жилийн дундуур шинээр бий болсон орлого:	Х		Х	
		Х		Х	
		Х		Х	
2	Төлөвлөгөөнөөс давж биелсэн орлого :				
	ДҮН				

Тайлан гаргасан:

....-ын дарга

Ерөнхий нягтлан бодогч

Тайланг хянасан:

ТЭЗ-ийн Ерөнхий нягтлан бодогч

Тайланг шалгаж хүлээн авсан:

Төсвийн санхүүжилтийн асуудал

ТӨСВИЙН ЗАРЛАГЫН ХЭМНЭЛТИЙН ТАЙЛАНГИЙН МАЯГТ

.... оны ... дугаар сарын ... (мянган төгрөгөөр)

№	Байгууллагын нэр	Эдийн засгийн ангилал	Батлагдсан төсөв (өссөн дүнгээр)	Зардлын гүйцэтгэл (өссөн дүнгээр)	Хэмнэлт, хэтрэлт	Тайлбар /Төсвийн тухай хуулийн 45.1-д заасны аль тохирохыг дурдах/	Төсвийн санхүүжилт хариуцсан хянасан /хэмнэлтийн дүнг баталгаажуулах/
		...					
		...					
		...					
		ДҮН					

Тайлан гаргасан: /
Ерөнхий нягтлан бодогч /
Тайланг хянасан: /
ТӨЗ-ийн Ерөнхий нягтлан бодогч /
Тайланг шалгаж хүлээн авсан: /
Төсвийн санхүүжилтийн асуудал хариуцсан нэгжийн мэргэжилтэн /